

PATVIRTINTA

Kupiškio viešosios bibliotekos
direktorius 2016 m. balandžio 1 d.
įsakymu Nr. V- 24

KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS VIEŠOSIOS BIBLIOTEKOS SKAITMENINĖS KOLEKCIJOS NUOSTATAI

I. BENDROS NUOSTATOS

1. Skaitmeninės kolekcijos nuostatai (toliau - Nuostatai) nustato viešosios bibliotekos (toliau - Biblioteka) Skaitmeninės kolekcijos(toliau - Kolekcija) kūrimo tikslus, funkcijas ir uždavinius, tikslinę auditoriją, struktūrą, stebėsenos tvarką.

2. Šie Nuostatai parengti vadovaujantis Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymu, Skaitmeninio kultūros paveldo aktualinimo ir išsaugojimo 2015-2020 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2015 m. kovo 4 d. įsakymu Nr. IV-153, Skaitmeninio turinio kūrimo, saugojimo ir sklaidos standartų sąrašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2010 m. sausio 7 d. įsakymu Nr. IV-6, Skaitmeninio turinio kūrimo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2011 m. gegužės 23d. įsakymu Nr. IV-384.

3. Vartojamos sąvokos:

Metaduomenys – struktūruoti skaitmeninius ir skaitmenintus objektus aprašantys duomenys, kurie skirstomi į bendruosius, aprašomuosius, administracinius, turinio ir struktūrinius.

Skaitmeninė kolekcija – organizuotas skaitmeninio turinio rinkinys, informacinių technologijų priemonėmis užtikrinantis ilgalaikį skaitmeninio turinio saugojimą ir prieigą prie jo.

Bibliotekai nustatytoji teritorija - Panevėžio apskritis.

Kupiškio kraštas - Kupiškio miestas ir rajonas.

II. KOLEKCIJOS KŪRIMO TIKSLAI

4. Išsaugoti Bibliotekos nustatytoje teritorijoje kultūros paveldą bendradarbiaujant su veikiančiomis atminties institucijomis bei bendruomenės nariais.

5. Kurti turtingą, visuomenės/bendruomenės poreikius atitinkančią, virtualią kultūros paveldo erdvę, didinti jos pasiekiamumą ir matomumą.

6. Integruti Bibliotekos nustatytoje teritorijoje esanti kultūros paveldą į vientisą Lietuvos virtualią kultūros paveldo informacijos sistemą, sukuriant palankias sąlygas visuomenei susipažinti ir ji naudoti mokslo, savišvetos ir laisvalaikio tikslais.

III. FUNKCIJOS IR UŽDAVINIAI

7. Atrinkti, kurti metaduomenis, skaitmeninti ir viešinti Bibliotekoje bei Bibliotekos nustatytoje teritorijoje saugomus retus ir unikalius dokumentus.

8. Užtikrinti skaitmeninio turinio išsaugojimą arba perdavimą saugojimui nacionalinius skaitmeninimo centrus.

9. Didinti skaitmeninio kultūros paveldo turinio prieinamumą.

10. Kurti ir teikti vartotojams elektronines paslaugas.

11. Užtikrinti kuriamo skaitmeninio kultūros paveldo turinio suderinamumą su nacionaline virtualia kultūros paveldo informacijos sistema „epaveldas.lt“.
12. Didinti Bibliotekos nustatytoje teritorijoje kultūros bendruomenių glaudę bendradarbiavimą bei skatinti bendruomenių identiteto išlaikymą.
13. Stiprinti skaitmeninimo srities specialistų gebėjimus.

IV. TIKSLINĖ AUDITORIJA

14. Kolekcijos tikslinė auditorija - Bibliotekos nustatytoje teritorijoje esanti visuomenė/bendruomenė: moksleiviai, studentai, mokslininkai, specialių poreikių žmonės (senjorai, neįgalieji) ir kt.

V. STRUKTŪRA

15. Kolekciją sudaro šie suskaitmeninti dokumentai:
 - 15.1. Knygos:
 - 15.1.1. 1880-1940 metais Kupiškio krašto spaustuvėse išleisti spaudiniai;
 - 15.1.2. knygos savo turiniu susietos su Bibliotekos nustatyta teritorija, leistos iki 1945 m.;
 - 15.1.3. spaudiniai, reikšmingi Kupiškio krašto istorijai, kultūrai, išleisti po 1945 metų (sunkiai prieinami dėl retumo, mažų tiražų, paklausūs tarp vartotoju);
 - 15.1.4. bibliotekos išleisti leidiniai (konferencijų straipsnių rinkiniai ir pan.);
 - 15.2. Periodika:
 - 15.2.1. vienkartiniai, nedidelio tiražo periodiniai leidiniai, leisti institucijų, bendruomenių, įmonių Kupiškyje ir Bibliotekos nustatytoje teritorijoje, turintys istorinę, kultūrinę vertę;
 - 15.2.2 atgimimo laikotarpiu Kupiškio krašto leisti periodiniai leidiniai: „Atgaiva“, „Kupiškėnų mintys“, „Kupiškio žinios“;
 - 15.2.3. periodiniai leidiniai, patiriantys didelį naudojimo krūvį, ko pasekoje blogėja jų fizinė būklė;
 - 15.3. Rankraščiai:
 - 15.3.1. įvairiuose Bibliotekoje sudarytuose asmenų bei institucijų rankraščių rinkiniuose saugomi dokumentai;
 - 15.3.2. kitų institucijų ir privačių asmenų archyvuose saugomi rankraštiniai dokumentai, reikšmingi kultūros istorijai;
 - 15.4. Specialios kolekcijos:
 - 15.4.1. knygos ženkli;
 - 15.4.2. meno kūriniai;
 - 15.4.3. knygos istorijos raidą atspindintys leidiniai iš Bibliotekoje saugomų asmeninių knygų kolekcijų bei retų knygų fondo.

VI. SKAITMENINAMŲ OBJEKTŲ ATRANKA

16. Kultūros paveldo objektų atranką vykdo „Komisija“, kuri sudaroma vadovaujantis šiomis nuostatomis:
 - 16.1. komisijos sudėtį, pirmininką ir darbo reglamentą tvirtina Bibliotekos direktorius;

16.2. komisija, iki einamų metų gruodžio 1 d., parengia objektų sąrašą, skirtą kitų metų skaitmeninimui;

16.3. atrinktų skaitmeninimui objektų sąrašą tvirtina Bibliotekos Direktorius.

17. Skaitmeninimo atrankos kriterijus Komisija nustato pagal tarptautinius strateginius dokumentus bei Nacionalinę skaitmeninimo koncepciją. Pagrindiniai kriterijai:

17.1. unikalumas ir retumas;

17.2. turinys ir vertė (istorinė, kultūrinė, mokslinė);

17.3. paklausumas (esami ir potencialus vartotojai);

17.4. fizinė būklė;

17.5. amžius.

18. Pagrindinis atrankos prioritetas – Kupiškio krašto spaudos ir kultūros istorijai svarbūs dokumentai.

19. Bibliotekos Informacijos ir kraštotoyros skyrius yra atsakingas už Kultūros paveldo preliminaraus objektų sąrašo pateikimą Komisijai.

20. Atrankai pateikti kultūros paveldo objektai turi būti aprašyti, o jų metaduomenys įtraukti į Bibliotekos elektroninį katalogą, išskyrus dokumentus, kurie nėra Bibliotekos nuosavybė.

21. Atrankai pateiktų kultūros paveldo objektų būklė turi būti patenkinama, t. y. po konservavimo.

22. Iš atrinktų skaitmeninti objektų bendro sąrašo komisija formuoja tikslinius sąrašus:

22.1. į Bibliotekos Kolekciją;

22.2. į „epaveldas.lt“

22.3. kitų metų virtualioms parodoms;

22.4. ir kt.

VII. SKAITMENINIO TURINIO KŪRIMO, SAUGOJIMO IR PRIEIGOS STANDARTIZAVIMAS

23. Siekiant užtikrinti Kolekcijos suderinamumą su kitomis nacionalinėmis ir tarptautinėmis virtualiomis kultūros paveldo informacinėmis sistemomis, taip pat užtikrinti skaitmeninio turinio kokybę, skaitmeninėje kolekcijoje kaupiamų skaitmenintų objektų aprašai, jų metaduomenys, skaitmenintų objektų vaizdai, vaizdo, garso įrašai turi būti parengti vadovaujantis Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2010 m. sausio 7 d. įsakymu Nr. JV-6 „Dėl skaitmeninio turinio kūrimo, saugojimo ir prieigos standartų ir norminių dokumentų sąrašų patvirtinimo“ (Žin., 2010, Nr. 8-379), taip pat nacionalinių skaitmeninimo centrų nustatytais bendraisiais reikalavimais skaitmenintiems objektams ir juos aprašantiems metaduomenims.

24. Siekiant užtikrinti skaitmeninio turinio ilgalaikį naudojimą, Biblioteka turi garantuoti skaitmeninių objektų ir juos aprašančių metaduomenų ilgalaikį saugojimą arba perduoti juos į nacionalinius skaitmeninimo centrus ilgalaikiams saugojimui.

25. Įtrauktų į Bibliotekos skaitmeninę kolekciją objektų skaitmeninės bylos saugomos trimis kopijomis. Už savalaikį kopijų padarymą atsakingas Kompiuterinės technikos specialistas.

VIII. SKAITMENINĖS KOLEKCIJOS VIEŠA PRIEIGA IR SKLAIDA

26. Interneto svetainėje Kolekcija turi būti viešinama nepažeidžiant Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatyto intelektines nuosavybes teisių apsaugos ir asmens duomenų apsaugos reikalavimų.

27. Vadovaujantis Lietuvos respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymu Biblioteka prieš Kolekciją viešinant virtualioje erdvėje su Kolekcijos perdavėju (paveldėtoju) sudaro autorinę licencinę sutartį (priedas).

28. Siekiant užtikrinti geresnę prieigą prie Kolekcijos vadovautis skaitmeninio turimo sklaidos internete principais:

- 28.1. naudoti aiškią ir paprastą informacijos paiešką;
- 28.2. interneto svetainės struktūrą pritaikyti tikslinės auditorijos poreikiams;
- 28.3. užtikrinti prieigą specialių poreikių žmonėms (senjorams, neįgaliesiems);

28.4. užtikrinti skaitmeninio turinio prieinamumą nepriklausomai nuo vartotojų naudojamų technologijų (kompiuteriai, išmanieji telefonai, delphinukai ir kt. technologinės priemonės).

29. Apibrėžti Kolekcijos turinio naudojimo taisyklės vartotojams užtikrinant intelektinės nuosavybės teisių apsaugą.

30. Kolekcijos turinį numatoma skleisti šiomis priemonėmis:

30.1. per Bibliotekos skaitmeninio kultūros paveldo duomenų bazės;

30.2. viešas prieigas Bibliotekos vidiniame tinkle;

30.3. per Bibliotekos interneto svetainę;

30.4. per nacionalinę virtualią kultūros paveldo informacijos sistemą „epaveldas.lt“;

30.5. per Europos skaitmeninę biblioteką „europeana.eu“ bei kitų tarptautinių projektų kultūros paveldo skaitmeninimo ir sklaidos projektų informacijos sistemas;

31. Kolekcijos turinį populiarinti šiomis priemonėmis:

31.1. pranešimais ir informacija Bibliotekos interneto svetainėje;

31.2. pranešimais ir publikacijomis periodinėje spaudoje;

31.3. informacija socialiniuose tinkluose;

31.4. virtualių parodų ir skaitmeninimo projektų rengimu;

31.5. visuomenės/bendruomenės įtraukimu į skaitmeninės bibliotekos kūrimą;

31.6. reklama partnerių interneto svetainėse.

32. Vykdys nuolatinę vartotojų poreikių stebėseną ir analizę;

X. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

33. Vykdymada skaitmeninimo veiklas, Biblioteka maksimaliai sieks derinti skaitmeninimo veiklas su kitomis atminties institucijomis, kad būtų išvengta darbų dubliavimo, efektyviai naudojamos lėšos, o vartotojas gautų kokybišką paslaugą.

34. Skaitmeninės kolekcijos nuostatai skelbiami Bibliotekos internetinėje svetainėje: www.kupiskiovb.lt.

PATVIRTINTA

Kupiškio viešosios bibliotekos
direktorius 2016 m. balandžio 1 d.
įsakymu Nr. IV-24

KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS VIEŠOSIOS BIBLIOTEKOS SKAITMENINIMO TVARKOS APRAŠAS

1. Kupiškio viešosios bibliotekos (toliau - Biblioteka) skaitmeninimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) reglamentuoja kultūros paveldo objektų (toliau - Objektai) skaitmeninimo tvarką. Aprašas parengtas vadovaujantis Skaitmeninio kultūros paveldo aktualinimo ir išsaugojimo 2015-2020 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2015 m. kovo 4 d. įsakymu Nr. IV-153.

2. Skaitmeninami objektai:

2.1. dokumentai, kurių skaitmeninimas ir kopijų skelbimas virtualioje erdvėje nepažeidžia Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo nuostatų;
2.2. atitinka skaitmeninio turinio kūrimo standartus.

3. Nemokamos Objektų skaitmeninimo paslaugos teikiamos:

3.1. Bibliotekos padaliniams užpildžius Skaitmeninimo paraiškos formą (Priedas Nr.1) su Bibliotekos direktorius viza;
3.2. atminties institucijoms (Kupiškio viešajai bibliotekai ir padaliniams) bei kitoms kultūros paveldą kaupiančioms ir saugančioms įstaigoms užpildžius Skaitmeninimo paraiškos formą (Priedas Nr.2) ir pateikus raštišką prašymą Bibliotekos Direktoriui;

4. Mokamos Objektų skaitmeninimo paslaugos teikiamos fiziniams asmenims užpildžius Skaitmeninimo paraiškos formą (Priedas Nr.1) ir apmokėjus paslaugą pagal patvirtintas Bibliotekos teikiamu atlygintinu paslaugų kainas.

5. Biblioteka skaitmeninimui ir publikavimui portale www.epaveldas.lt Objektus pateikia pagal Bibliotekos direktorius nustatyta forma (Priedas Nr. 3).

6. Skaitmeninimo tvarkos aprašas ir paraiškų formos skelbiami Bibliotekos internetinėje svetainėje: www.kupiskiovb.lt.

Priedas Nr.1

PATVIRTINTA

Kupiškio viešosios bibliotekos
direktorius

2016 m. balandžio 1 d.
isakymu Nr. IV-24

Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos

SKAITMENINIMO PARAİŞKA NR.

data

<Padalinio pavadinimas> prāšo suskaitmeninti šiuos kultūros paveldo objektus:

Eil. Nr.	Objekto pavadinimas	Skaitmeninamo objekto rūsis	skaičius			Failo formatas			Raiška (dpi)			Viso vaizdu:
			tiff	jpg	pdf	600	500	400	300	200	100	
1.												
2.												
3.												
4.												
Viso:												

Parašką pateikė:

Paraiška
Data Vardas Pavardė Pareigos Parašas

Darbus atliko:

Paraiška
Data Vardas Pavardė Pareigos Parašas

Pastaba: Ši paraiška pildoma dviem egzemplioriais. Vienas jų lieka bibliotekoje, antrasis atiduodamas užsakovui.

Kupiškio viešosios bibliotekos direktorius

SUDERINTA

Data

Parašas

Priedas Nr.2

PATVIRTINTA

Kupiškio viešosios bibliotekos
direktoriaus 2016 m. balandžio 1 d.
isakymu Nr. IV- 24

Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos

SKAITMENINIMO PARAİŞKA NR.

data

Užsakovas <Istaigos pavadinimas> .

Eil. Nr.	Objekto pavadinimas	Skaitmeninamo objekto rūšis	skaičius	Failo formatas				Raiška (dpi)				Viso vaizdų:
				tiff	jpg	pdf	600	500	400	300	200	
1.												
2.												
3.												
4.												
Viso:												

Parašką pateikę:

Vardas Pavardė

Parašas

Darbus atliko:

Paraigos

Vardas Pavardė

Parašas

Pastaba: ši paraška pildoma dviem egzemplioriais. Vienas jų lieka Centre, antrasis atiduodamas užsakovui.